Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

20.10.2021

HE EDUSKUNNALLE TYÖNHAKIJAN PALVELUPROSESSIN JA ERÄIDEN TYÖTTÖMYYSETUUDEN SAAMISEN EDELLYTYSTEN UUDISTAMISTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE 167/2021 VP, NS. POHJOISMAINEN TYÖVOIMAPALVELUIDEN MALLI)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia, työttömyysturvalakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

Keskeinen sisältö

Työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisiin palveluihin tuettaisiin siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaisi työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa lähtökohtaisesti kahden viikon välein. Tämä palvelujakso kestäisi kolme kuukautta.

Nykyisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestettäisiin puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestettäisiin kaksi työnhakukeskustelua.

Työttömyysturvaoikeuden jatkumisen edellytyksenä työnhakijan olisi haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia. Hakuvelvollisuus kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan.

Työnhakijalle voitaisiin myös tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja. Näiden työpaikkojen hakeminen velvoittaisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä, kun alkuhaastattelusta on kulunut kuusi kuukautta.

Jos työnhakija laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin häneltä edellytetyllä tavalla, häntä muistutettaisiin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Korvauksettomien määräaikojen eli niin sanottujen karenssien kestoja porrastettaisiin ja muutettaisiin kohtuullisemmiksi.

Esitettyjen muutosten tavoitteesta ja vaikutuksista

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen uudistaa työttömien palveluita sekä kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjär-

jestelmää niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta noin 9 500 - 10 000 työllisellä. Luku ei sisällä työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työvoimapalveluita hoitavan henkilöstön lisäämistä noin 1 200 henkilötyövuodella.

Arvioitu työllisyysvaikutus perustuu siihen, että ehdotetulla työnhakijan palveluprosessilla olisi keskeinen merkitys työllisyysvaikutuksen saavuttamiseksi. Säännölliset tapaamiset työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan välillä yhdessä työnhakuvelvollisuuden kanssa varmistaisivat työnhakuaktiivisuutta ja tukisivat työnhakijan työnhakua ja tällä tavalla nopeuttaisivat työllistymistä ja työpaikkojen täyttymistä. Tämä voidaan tulkita kitkatyöttömyyden vähentymisenä työmarkkinoilla.

Jos työnhakijan työllistyminen edellyttää kouluttautumista tai erilaisia tukipalveluja, tiivis palveluprosessi varmistaisi työnhakijan nykyistä nopeamman ohjaamisen koulutukseen tai palveluihin. Samalla tiiviimpi yhteydenpito tukisi sitä, että kukin työnhakija ohjataan mahdollisimman tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Nykyistä paremman osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen voidaan ajatella vähentävän rakennetyöttömyyttä.

Työnhakuaktiivisuuden varmistaminen, työnhakijoiden palvelu ja neuvonta sekä osaamisen kehittäminen työmarkkinoiden tarpeisiin tukevat työntekijöiden ja työn kohtaamista ja vähentävät kohtaanto-ongelmia.

Työllisyyden kasvu vähentäisi julkisen talouden menoja pitkällä aikavälillä arviolta noin 230 miljoonalla eurolla vuodessa. Kun otetaan huomioon resurssien lisäämisestä aiheutuvat ja työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvät julkisen talouden menoja lisäävät vaikutukset, muutokset vähentäisivät pitemmällä aikavälillä julkisen talouden menoja arviolta noin 140 miljoonalla eurolla vuodessa.

Laati: hallitusneuvos Timo Meling